Cosmia (Calymnia) affinis L. återfunnen i Sverige (Lep., Noctuidae)

LARS IMBY och HANS HELLBERG

Imby, L. & Hellberg, H.: Cosmia (Calymnia) affinis L. återfunnen i Sverige (Lep., Noctuidae). [Cosmia (Calymnia) affinis L. refound in Sweden (Lep., Noctuidae)]. – Ent. Tidskr. 98:35–36 (1977). Lund, Sweden 20 May 1977. ISSN 0013-886X.

A locality for *Cosmia (Calymnia) affinis* L., a species not observed in Sweden since 1853 (in the province of Skåne), has been discovered in 1976 near to Kastlösa in the province of Öland.

L. Imby, Kvarnhagsgatan 42, S-162 30 Vällingby, Sweden.
H. Hellberg, Vegagatan 3, S-172 34 Sundbyberg, Sweden.

Under fjärilsfångst 5.9.76 i en almdunge vid Kastlösa på Öland togs 2 hanar av *Cosmia affinis* L. Exemplaren togs på ljus klockan 20.40 och 21.30 på lampplatser belägna cirka 200 meter ifrån varandra. Liksom kvällen innan, då ljusfångst gjordes i samma almdunge, utsattes talrika lockbeten dock utan resultat. Kvällen, som exemplaren togs, var till att börja med förhållandevis varm med en temperatur på cirka 12 grader. Vid 22-tiden mojnade emellertid vinden och temperaturen föll kraftigt. Som en parentes kan nämnas att flygningen av släktingen *C. trapezina,* vilken tidigare under kvällen kommit till lamporna i ett 20-tal exemplar, upphörde helt. Den kyliga och blåsiga kvällen innan, dvs 4.9, då ingen *affinis* togs saknades också *trapezina* helt.

Dungen, som *affinis* togs i, är cirka 10 ha stor, och har som trädskikt uteslutande högvuxna almar med inslag av ask. Under detta finns en relativt tät vegetation av hassel, unga almar, hagtorn, lind, lönn och ek. Fält- och bottenskikt är föga utvecklat. Markbiotopen bör anses som relativt fuktig.

Man kan förmoda att flygtiden för *affinis* i Sverige är ungefär densamma som i Danmark där arten flyger i augusti. Datumen för de 2 öländska exemplaren 1976 kan tyckas något sena jämfört med den danska flygtiden, men detta kan bero på den sena våren och försommaren. Det var tack vare denna misstanke om försening som vi, trots att det var i början av september, ville försöka ta redan på redan detta år om arten möjligen kunde finnas här.

C. affinis lever på alm (*Ulmus glabra*) men är enligt vissa källor uppgiven från ek (*Quercus robur*), vilket dock ej tycks i Tyskland, Danmark och Sverige. Larven lever och förpuppas mellan sammanspunna blad (Forster und Wohlfahrt 1971:120, Koch 1972:202–203).

C. affinis är tidigare endast känd i 2 svenska exemplar tagna i augusti 1853 i Trolle Ljungby i Skåne av H. D. J. Wallengren. Den långa tid som förflutit sedan dessa fynd har fått många att misstänka att arten inte längre tillhör vår fauna men årets fynd visar glädjande nog att så inte är fallet.

C. affinis förekommer närmast, om än sällsynt och lokalt, i Danmark och Nordtyskland och dessutom är ett exemplar taget i Finland (i betesfälla, 14.8.63, Hasselö, Pellinki, leg. C. Widen. Enl. muntligt meddelande av Reijo Teriaho.). Arten är inte känd för att migrera.

I och med att *affinis* nu konstaterats med en förmodligen stadig förekomst på Öland har vi i Sverige fyra *Cosmia (Callymnia)* arter, samtliga mer eller mindre knutna till alm. Den vanligaste och mest utbredda är *trapezina,* som förekommer från Skåne till Hälsingland. Förutom alm lever den också på diverse andra lövträd som ek, lind, videarter och fruktträd.

C. pyralina är betydligt ovanligare och har huvudsakligen östlig utbredning (endast Göta- och Svealand). Ej ovanlig, är denna art endast

lokalt på Gotland (i almskog) och i östra Svealand där den dessutom inte verkar vara enbart knuten till alm. Som kommentar till detta kan nämnas att Koch (1972) för Tyskland förutom alm anger lind, ek, björk, videarter, poppel och frukträd som värdväxter.

C. diffinis är endast tagen i mellersta Gotlands almskogar, där den emellertid inte är så ovanlig.

Flygtiden för samtliga *Cosmia*-arter (med reservation för *affinis*) är i Sverige i stort sett samtidigt med tyngdpunkt i augusti men kan börja redan omkring 20 juli och sträcka sig någon eller några veckor in i september.

Vi vill slutligen rikta en vädjan till de fjärilsamlare som kommer att söka efter *affinis* i denna almdunge vid Kastlösa där den nu konstaterats förekomma. Dungen är ur naturskyddssynpunkt mycket värdefull botaniskt (säkerligen även entomologiskt) sett. Förutom förekomst av en del ovanligare lundväxter är almskogen mycket välbevarad och estetiskt tilltalande. Största försiktighet bör följaktligen iakttagas vid besök i detta skogsområde.

Litteratur

Forster, W. und Wohlfahrt, T. A. 1971. Die Schmetterlinge Mitteleuropas, Band IV, Eulen (Noctuidae). Stuttgart.

Koch, M. 1972. Wir bestimmen Schmetterlinge, III, Eulen, 2. erweiterte Auflage.